

20.5.2025

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta

Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle EU:n tekoälyasetusta täydentäväksi lainsäädännöksi (HE 46/2025 vp)

EK kiittää mahdollisuudesta lausua asiasta eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunnalle.

Esityksessä (HE 46/2025) ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden tekoälyjärjestelmien valvonnasta, jossa nimetään kansalliset toimivaltaiset markkina- ja valvontaviranomaiset. Markkina- ja valvontatehtäviä esitetään yhteensä yli kymmenelle eri viranomaiselle. Viranomaiset määritellään pääosin niiden nykyisten valvontatehtävien perusteella. Usean viranomaisen hajautetulla valvontamallilla pyritään hyödyntämään viranomaisten olemassa olevaa markkina- ja valvontatehtäviä ja muuta erityisosaamista.

Esitetty hajautettu valvontamalli sisältää myös joitain keskitettyjä ratkaisuja. Liikenne- ja viestintävirasto (Traficom) toimisi yhteyspisteviranomaisena, jonka tehtävänä on tukea muita valvontaviranomaisia erityisesti tekoälyteknologioiden tuntemisessa, vastata yhteydenpidosta EU:n toimielimiin ja muiden jäsenvaltioiden viranomaisiin sekä kansallisiin sidosryhmiin. Tietosuojavaltuutettu (TSV) valvoisi puolestaan keskitetysti tekoälysäädöksen 5 artiklan mukaisten tekoälyn käyttöä koskevien kieltojen noudattamista sekä sellaisten suuririskisiä käyttökohteita, joissa on henkilötietodimensio.

Esityksen mukainen valvontatehtävien jaottelu mukailee viranomaisten olemassa olevia valvontatehtäviä, mikä edistää EK:n näkemyksen mukaan valvontatehtävien tehokasta hoitamista, koska viranomaisilla on jo kertynyt sektorikohtaista substanssiosaamista ja asiantuntemusta tehtävään. On kuitenkin tärkeä turvata resurssien riittävyys kaikissa viranomaisissa, erityisesti TSV:ssä, Traficomissa ja muutoksenhakuviranomaisissa, jotta ne pystyvät neuvomaan yrityksiä uuden ja monimutkaisen sääntelyn soveltamisessa. Näin myös oikeusvarmuus paranee suhteellisen monitulkintaisen EU-sääntelyn toimeenpanossa.

Lakiesityksen 13 §:ssä säädetään seuraamusmaksusta, jonka määräisi asiassa toimivaltainen markkina- ja valvontaviranomainen. Jos hallinnollinen seuraamusmaksu on määrältään 100 000 euroa tai enemmän,

Peppiina Huhtala

20.5.2025

maksun määräisi toimivaltaisen markkinavalvontaviranomaisen esityksestä seuraamusmaksulautakunta, joka on itsenäinen ja riippumaton sivutoiminen elin. Monijäsenisellä kollegiolla varmistettaisiin suurten seuraamusmaksujen osalta seuraamuskäytännön yhtenäisyys ja riittävän laaja asiantuntemus käsiteltävästä asiasta.

EK pitää monijäsenisen seuraamusmaksulautakunnan perustamista perusteltuna riittävän asiaosaamisen ja päätöksenteon yhdenmukaisuuden turvaamiseksi. EK pitää hyvänä myös sitä, että esitystä muutettiin lausuntopalautteen perusteella siten, että kollegion käsiteltäväksi säädetään vähintään 100 000 euron suuruisen seuraamusmaksujen määrääminen alkuperäisen 300 000 euron sijaan. Tämä lisää seuraamusmaksujen yhtenäisyyttä valvontaviranomaisia ollessa useita. EK pitää hyvänä myös sitä, että hallinnollisen seuraamusmaksun vähimmäismäärästä ei lausuntopalautteen jälkeen enää säädetä.

EU-sääntelyn Suomi-lisän purkamisen hengessä kansallisesti tiukempia tulkintoja ja säännöksiä tulisi välttää. EK kiinnittää huomiota siihen, että EU:n tekoällysäädös mahdollistaisi tekoälyn hyödyntämisen päätettäessä ihmisille tärkeistä julkisista ja yksityisistä palveluista. Esitykseen on lisätty nykytilaa kuvaava tarkennus siitä, että julkiset toimijat eivät tällä hetkellä voi kotimaisen lainsäädännön kehikossa käyttää tekoälyjärjestelmää automaattiseen päätöksentekoon. Esityksessä todetaan, että asia vaatisi uutta yleisen tietosuoja asetuksen 22 artiklan mukaista kansallista sääntelyä. EK esittääkin, että vielä vuoden 2025 aikana aloitetaan oikeusministeriövetoisesti selvitystyö tekoälyn mahdollistamisessa viranomaispääöksenteossa. Hallitusohjelmassa ja puoliväliriihessä on nimenomaan sitouduttu tekoälyn täysmittaiseen hyödyntämiseen ml. hallintopäätökset.

EK toteaa lopuksi, että edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamiseksi ja turvalliseen pilotointiin voidaan hyödyntää myös EU:n tekoällysäädöksen 57 artiklan mukaisia sääntelyn testiympäristöjä, joita koskeva laki-esitys on parhaillaan lausunnolla.

Kunnioittavasti

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Peppiina Huhtala
Senior Legal Advisor